

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

ЛЮДИНА В МОДИФІКАЦІЯХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СВІТУ: СИНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

23 жовтня 2012 року

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

**ЛЮДИНА В МОДИФІКАЦІЯХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СВІТУ:
СИНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції**

23 жовтня 2012 року

Київ - 2012

ЗМІСТ

АФОНОВ А.П. СОЦІОКУЛЬТУРНА ПАРАДИГМА КАК ОСНОВА ПЕРМАНЕНТНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ И ОБНОВЛЕНИЯ СОЦИАЛИЗАЦИИ ИНДИВИДА	6
БАЗИЛЕВИЧ В.Д. ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ: ВІД ТРАНСЦЕНДЕНЦІЇ ДО СИНЕРГЕТИКИ	13
БЛИК О.В. ДЕЗАДАПТАЦІЯ МОЛОДОЇ СІМ'ї В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	18
БОРОДЧАК М.В. ІНТЕРСУБ'ЄКТНИЙ ПРОСТІР ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	19
ВЛАСЕНКО В.В. ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	24
ВЛАСЕНКО Ф.П. ЦІННОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА Й РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ	25
ВОЙНАРОВСЬКА Л.І. МОДУС ЛЮДИНИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗНАННІ: ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ	33
ГАНАБА С. О. ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ЛЮДИНИ	36
ГОЛЬДШТЕЙН Д.М. КОНЦЕПЦІЯ ФІКТИВНИХ БЛАГ КАРЛА ПОЛАНЬ: НЕЗАПЕРЕЧНА ІСТИНА ЧИ УПЕРЕЧЛИВА ТЕЗА?	40
ГОНЧАРЕНКО М.С. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РАЗВИТИЯ СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ПЕДАГОГИКЕ	42
ГРИБЕНКО І.В. СОЦІАЛЬНА ТА ОСОБИСТІСНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	50
ГУЛЬКО О.В. ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОЕКТНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ВАЖЛИВОГО ФАКТОРУ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ	56
ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г. ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА В СИНЕРГЕТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ МИСЛЕННЯ: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	59
ЖИЛІНСЬКА О.І. ВИЩА ОСВІТА У РОЗБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	66
ІГНАТОВИЧ О.Г. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТЬОГО СПЕЦІАЛІСТА	72
ІЛЛЯХОВА М.В. ПРОЦЕСИ САМООРГАНІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	80
ІЛЬІН В.В. ФІНАНСОВИЙ СВІТ – ФОРМУЛА СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ ЕПОХИ ГЛОБАЛІЗМУ	85
ІЛЬІНА Г.В. ОСВІТА І ТВОРЧІСТЬ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	93

- потоків / М. В. Зусва // Інформаційні технології в освіті: альманах. – К.: Центр духовної культури, 2003. – С. 10-11.
5. Ильин Г. Л. Философия образования (идея непрерывности) / Г. Л. Ильин. – М.: Вузовская книга, 2002.
6. Кісіль М. В. Вимоги до якості вищої освіти в інформаційному суспільстві / М. В. Кісіль // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007 – Випуск 11 (24).
7. Мудрак В. Інформаціологічні тенденції розвитку вищої освіти України в глобальному світовому просторі / В. Мудрак // Філософія освіти. – 2006. – №1.
8. Сюнтюрєнко О. В. Информационное общество и информатизация науки / О. В. Сюнтюрєнко // Вестник РФФИ. – 2002. №3.

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА

Ігнатюк О.
Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Луганськ

У статті розкривається значення соціокультурного простору університету в процесі формування дискурсивної компетенції майбутнього спеціаліста як однієї з ключових професійних компетенцій майбутнього спеціаліста.

Ключові слова: соціокультурний простір, дискурс, компетенція, дискурсивна компетентність.

Перед освітньою сферою завжди стояла проблема підготовки випускників з рівнем кваліфікації, адекватним попиту на спеціалістів певної професії. Сьогодні в умовах постійних змін в професійній структурі суспільства ця проблема є ще більш гострою, оскільки суспільство в особі працедавця є замовником на „продукцію” освітньої сфери, яка, у свою чергу, повинна задовольняти цю потребу і при цьому орієнтуватися не на хвилинний попит, а реалізовувати довгостроковий прогноз.

В умовах реформування сучасного українського суспільства особливої уваги потребує студентська молодь, сьогоднішні студенти – майбутні працівники владних структур, державні діячі, організатори виробництв, керівники колективів, фахівці, які через кілька років становитимуть „ядро” української інтелігенції. Тому від їхньої професійної компетенції, моральності і громадянської позиції багато в чому буде залежати вигляд того суспільства, у якому ми маємо жити вже через 10 – 15 років. Включення молоді в систему суспільних відносин, культури та діяльності в сучасних умовах є складним завданням, оскільки його виконання проходить в умовах наявних соціально-культурних змін. Значна частина цього завдання виконується в системі освіти, зокрема, вищої освіти, що, у свою чергу, зумовлює необхідність модернізації освітнього процесу у ВНЗ відповідно до нових реалій соціального життя.

У розвинених країнах світу система освіти розглядається як найважливіша складова, яка визначає процвітання, безпеку і майбутнє країни, як стратегічно важлива сфера суспільного буття, як головний фактор розвитку інтелектуального та культурного потенціалу нації, її самостійності та самобутності.

У процесі демократизації та гуманізації громадського життя, утвердження свободи особистості, розвитку просвітницької діяльності, національної системи освіти і виховання складаються сприятливі умови для формування у молоді наукового та гуманістичного світогляду. Формування соціокультурного простору в професійній освіті набуває особливого значення, оскільки саме система професійних установок, норм, цінностей, символів є складовою професійної культури.

Проблема вищої освіти, її сучасний стан і перспективи розвитку розглядалися в роботах Л. Абмаєвої, Т. Бархатової, В. Зернова, Г. Мотова, В. Наводнова, М. Петропавловського, Г. Шило та інших.

Різноманітні аспекти загальнопедагогічної підготовки спеціаліста у сфері освіти, його професійне становлення, питання підвищення якості даної підготовки розглядалися в роботах О. Абдулліної, С. Архангельського, Ю. Бабанського, О. Глузмана, О. Карпової, Л. Коваль, Б. Коротяєва, Н. Кузьміної.

В. Андрущенко, В. Антоненка, В. Астахової, В. Бабкіна, І. Бека, А. Бондаренко, І. Бойченко, Г. Волинка, М. Головатого, Л. Губерського, М. Євтуха, І. Зінової, В. Князева, М. Култаєвої, А. Конверського, В. Кременя, В. Литвинович, М. Михальченка, М. Мокляка, І. Надольного, Б. Новікова, В. Павленко, І. Прокопенка, О. Семашка, О. Сидоренка, В. Ярошовця, Т. Ящук.

При розгляді дискурсивної компетенції ми спиралися на аналіз понять „компетентність” і „компетенція”, „комунікативна компетенція”, „дискурсивна компетенція”, „дискурсивна компетенція”, відображений у працях В. Букетова, С. Зініної, А. Пінського, Дж. Равена, А. Аронівського, А. Тубельського, І. Фрумїна, Б. Хасана, А. Ширїна, П. Щедровицького та ін. сучасній лінгвістиці дискурс трактують і як зв'язаний текст у сукупності екстралінгвальними чинниками (прагматичними, соціальними, психічними тощо), і як мову, яка розглядається як цілеспрямована соціальна дія (Е. Соїфер).

Змінились матеріальні фактори життєоблаштування, іншим став політичний аспект соціального середовища, змінились ідеологічні орієнтації міжнародні зв'язки, культурне середовище.

У зв'язку з цим здійснювати модернізацію системи української освіти, зокрема й вищої педагогічної, найбільш перспективно видається на основі компетентнісного підходу. Цей підхід, з одного боку, посилює практичну орієнтованість освіти, робить акцент на діяльнісному боці результату освіти, з іншого, суттєво розширює її зміст особистісними, ціннісно-смысловими складовими, що робить її гуманістично спрямованою. Все це потребує нових досліджень і нових узагальнень. Власне, потребою вивчення проблеми впливу соціокультурного простору ВНЗ на формування професійної культури майбутнього спеціаліста в умовах утвердження незалежності, становлення ринкових відносин і зумовлена актуальність даної статті.

Метою даної статті є аналіз проблеми впливу соціокультурного простору вищого навчального закладу на формування дискурсивної компетенції майбутнього спеціаліста.

На формування індивідуально-психологічних, особистісних та професійних компетенцій майбутнього спеціаліста впливає безліч чинників: просторово-предметне оточення, соціокультурні умови, найближче соціальне оточення тощо. Сучасна освіта та виховання у ВНЗ покликані відображати високу мету формування творчої особистості, здатної до сприйняття інноваційних процесів в суспільстві, використання нових технологій, такою, яка має високу професійну культуру, показниками якої є: здатність свідомо адаптуватися до нових умов життя, уміння орієнтуватися в економічній, соціально-політичній ситуації, берегти власну світоглядну позицію.

знаходити оптимальні рішення життєвих проблем у критичних та нестандартних ситуаціях; прагнення досягти життєвих успіхів, розвинути здібності до самостійності в діях і рішеннях, постійному саморозвитку, самовдосконаленню. Як основний критерій до цього часу розглядається характер відносин суб'єктів освітнього процесу в соціокультурному просторі ВНЗ, проте необхідно звернути увагу й на те, що структура освітнього середовища містить такі елементи, як сукупність застосованих освітніх технологій, позанавчальна робота, управління навчально-виховним процесом, взаємодія із зовнішніми освітніми та соціальними інститутами тощо, тому соціокультурний простір ВНЗ – це феномен, що має комплекс визначених соціальних і психологічних характеристик, які впливають на особистість як студента, так і викладача університету.

Уявлення про компетенції та компетентності співвідносяться з вимогами та умовами кредитно-модульної системи, що дозволяє встановити взаємозв'язок з різними аспектами побудови навчального процесу: багаторівневе та нелінійне розгортання навчання; збір освітніх програм з урахуванням особистісної освітньої траєкторії; фіксація результатів навчання за допомогою накопичувальних і переносних одиниць.

Системоуворювальним ядром у розв'язанні завдань формування професійної компетентності майбутнього спеціаліста є створення такого соціокультурного простору університету, де будуть утверджуватися добро, знання, правда і краса. Людина – не пасивний продукт середовища, вона діє і тим самим перетворює навколишнє середовище, яка, у свою чергу, також впливає на людину, що власне і складає основу динамічної взаємодії між людиною та середовищем її проживання. Студент університету, який є учасником навчальної та соціальної взаємодії, включається у використання і виробництво колективно вироблених основ молодіжного дискурсу, який містить визначений набір символів, цінностей і норм. У даному процесі він утверджує себе як рефлексуючий суб'єкт, здатний до індивідуального вибору. Залучення до культури за посередництвом інституту вищої освіти надає аксіоматичне підґрунтя для соціально „правильної”, раціональної поведінки, яке „підвищує рівень соціальної адаптивності особистості” [2, с. 12]. Освіта, виходячи з класичної парадигми, раніше орієнтувалася на адаптацію якостей людини до вимог сучасного виробництва, а також до технологічних та економічних вимог суспільства, яке здійснювало підготовку фахівця. Нова стратегія освіти орієнтується на адаптацію всіх сфер діяльності до вимог усебічного та гармонійного розвитку особистості, виражаючи її гуманістичну сутність.

Уперше аналіз проблеми соціального простору був здійснений П. Сорокіним, який розглядав його як порядок розташування соціальних процесів, які одночасно співіснують, відносно один одного. Аналіз „родової структури” соціокультурних явищ можна представити в місткій формулі „ особистість, суспільство і культура як нерозривна триада”, взявши за основу наступний коментар: „Структура соціокультурної взаємодії має три аспекти, невіддільні один від одного: 1) особистість як суб’єкт взаємодії; 2) суспільство як сукупність індивідів, що взаємодіють, з іншими соціокультурними відносинами та процесами; 3) культура як сукупність значень, цінностей і норм, якими володіють особи, що взаємодіють, і сукупність носіїв, які об’єктивують, соціалізують і розкривають ці значення”. Жодний з елементів цієї невіддільної тріади (особистість, суспільство, культура) не може існувати без двох інших [6, с. 218]. Тому соціальний простір – це така „форма існування соціального буття, яка виражає його протяжність, структурність, співіснування і взаємодію елементів суспільного життя і тим самим об’єктивно закріплює їх положення і зв’язки, зумовлені суспільними відносинами” [4, с. 65].

Поняття „соціальний простір” у зв’язку з цим, що суспільні відносини можуть бути реалізовані не лише в матеріальному плані, оскільки в них є ідеальний і духовний аспекти, має бути доповнене поняттям „соціокультурний простір”, під яким розуміють рух, взаємне узгодження і взаємний вплив духовних аспектів діяльності людей разом із їхніми матеріальними носіями.

Таким чином, під соціокультурним виховальним простором університету ми розуміємо „спеціально організовану педагогічну сферу, структуровану систему педагогічних факторів і умов становлення особистості студента. Характерні ознаки простору – його протяжність, структурність, взаємозв’язок і взаємозалежність елементів, його виокремленість з середовища, які вихованці обов’язково сприймають суб’єктивно (образ простору, виокремленого зі сфери)” [1].

Соціокультурний простір університету виконує низку основних функцій: **соціально-адаптаційна функція** передбачає, що навчальна діяльність студентів успішна лише для тих, хто в достатній мірі соціально адаптований, оскільки успішна діяльність є головною передумовою соціального визнання, а з іншого боку, соціальна адаптованість педагогів і студентів є однією із необхідних умов успішності професійної та навчальної діяльності; **культурологічна функція**, яка визначає, що виховання людини культури як мета особистісно-орієнтованої освіти може бути реалізована тільки культурологічною освітою, у якому слово, мовлення, думка про культуру втілюються в науково організованій освітній системі, у соціокультурному просторі; **виховна функція** пов’язана з формуванням у студенті ціннісного ставлення до світу, культури, навколишнього середовища, з усвідомленням

себе в цьому світі, з розвитком „Я-концепції”, знаходженням свого місця серед людей; гуманістична функція передбачає прищеплення студентській молоді загальнолюдських цінностей, формування в них адекватної відносно цих цінностей поведінки.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень показує, що до якостей фахівця, у тому числі й фахівця в галузі педагогіки, учені відносять комплекс моральних, політичних, естетичних, ділових та організаторських якостей. Розвиток особистості сучасного студента характеризується: становленням професійної спрямованості; формуванням відчуття обов'язку й відповідальності за успіх навчальної діяльності; прагненням досягти високих результатів у сфері майбутньої педагогічної діяльності; спрямованістю на самоформування професійно значущих якостей, готовністю до майбутньої професійної діяльності.

Теорія дискурсу – один із найважливіших напрямків в межах феномену постмодернізму, методологія якого оформлюється на перетині постмодерністської філософії мови, семіотики, лінгвістики, соціології знання та культури когнітивної антропології.

Теоретичною основою виділення нами дискурсивної компетенції є сформульовані положення, що людина є суб'єктом спілкування, пізнання (Б. Анан'єв); людина виявляється в системі ставлень до суспільства, інших людей, до себе, до праці (В. М'ясищев); компетентність людини має вектор акмеологічного розвитку (Н. Кузьміна, А. Деркач). Особливістю розвитку дискурсивної компетенції є те, що він має професійно орієнтований характер: його завдання визначаються комунікативними й пізнавальними потребами фахівців педагогічного профілю, оскільки структура дискурсивної компетенції включає такі компоненти: когнітивний, комунікативний і компонент професійної спрямованості навчання.

Дискурсивна компетенція майбутнього спеціаліста формується й починає функціонувати в освітньому середовищі ВНЗ. У контексті розвитку дискурсивної компетенції пріоритет когнітивного компонента визначається: а) універсальною функцією управління процесом пізнання (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Н. Талізїна та ін.); б) когнітивні характеристики входять до структури „мовної особистості”, яка корелює з поняттям „комунікативна компетенція” (Г. Богін, Ю. Караулов) і через неї з дискурсивною компетенцією; в) специфіка дискурсу як ключового поняття в структурі дискурсивної компетенції припускає складну систему ієрархії знань і наявність інтегрованих моделей, заснованих на когнітивній теорії вживання мови (Т. ван Дейк, Ю. Караулов). Чинниками створення й функціонування дискурсивної компетенції виступають, з одного боку, рефлексивно розвивальні механізми особистості, з другого – сама розвивальна діяльність і, з третього – соціальне й освітнє середовища. Створення

гуманітарного освітнього середовища припускає забезпечення морально-психологічної обстановки, підкріпленої організаційно-управлінського, методичного й психологічного комплексом заходів, що забезпечують отримання студентами культури й стимулюють власну культурно-погоджувальну діяльність студентів.

Розвиток дискурсивної компетенції майбутніх фахівців у межах професійного навчання дозволяє знайти оптимальне рішення конкретних завдань в організації процесу навчання: інтеграція різних підходів до навчання (когнітивний, комунікативний і професійний); здійснення врахування різних типів оволодіння спеціальними знаннями й рівнів диференціації навчальних завдань; структуризація діяльності кожного студента в логіці етапів засвоєння спеціальних і професійних знань; здійснення графіка оперативного особистого обліку досягнень студента, індивідуалізація контролю, корекції, консультування, визначення ступеня самостійності студентів.

Практика роботи вищих навчальних закладів України свідчить про порівняно низький рівень дискурсивної компетенції студентів. Це проявляється у підборі мовних засобів, які не відповідають контексту спілкування; у виборі мовленнєвих і поведінкових реакцій і стратегій неадекватних комунікативних ситуацій; у нездатності досягти запланованих цілей комунікативного акту. Труднощі дискурсивного характеру, з якими стикаються студенти у процесі професійної підготовки, індивідуальні за своєю сутністю, а отже, звести їх до мінімуму можливо лише завдяки індивідуальному підходу.

Сформована дискурсивна компетенція дозволяє студентові: 1) вивчати (уміти вирішувати проблеми, самостійно займатися своїм навчанням, отримувати користь з досвіду, організовувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх); 2) шукати (запрошувати різні бази даних, консультуватися в експертів, одержувати й обробляти інформацію); 3) думати (організовувати взаємозв'язок минулих і сучасних подій, критично ставитися до того або іншого аспекту розвитку суспільства, уміти протистояти невпевненості та труднощам, займати позицію в дискусії й формувати свою думку, оцінювати); 4) братися за справу (включатися в проект; нести відповідальність; уміти організувати свою роботу); 5) адаптуватися (уміння використовувати нові технології й комунікації, знаходити нове рішення). Тому дослідник виділяє, окрім основної професійної сфери діяльності, ще важливі сфери прояву компетенцій: у сфері самостійної пізнавальної діяльності (побудована на засвоєнні способів придбання знань з різних джерел інформації); у сфері цивільно-суспільної діяльності; у сфері соціально-трудової діяльності; у побутовій сфері (включаючи аспекти власного здоров'я, сімейного буття); у сфері культурно-дозвілдової діяльності [7, с. 58]. Дискурсивна компетенція в процесі навчання розвивається в студента через такі активні методи навчання, як кейс-метод, проектний метод, ділові ігри. „Знання реальних ситуацій,

навички їх аналізу, апробація власної компетентності у вирішенні ділових проблем істотно доповнюють теорію того або іншого предмета, підвищують його засвоюваність" [3, с. 96]. Таким чином, якість сучасного соціокультурного простору ВНЗ пов'язується, перш за все, не з речовинно-соціальною організацією навчального процесу, а з його ціннісно-мотиваційною сферою, яка дозволяє подолати реальну дискретність формальної освіти. Така постановка питання передбачає усвідомлення того факту, що в сучасному освітньому процесі університету радикально змінюється позиція студента та викладача, який перестав бути монопольним носієм інформації, який дозовано передає її споживачу.

Слід відзначити, що сьогодні традиційні освітні концепції та структури втрачають свою ефективність і здатність виступати в якості суспільних інститутів адаптації, соціалізації, особистісного та професійного розвитку, оскільки у низці ситуацій вони не в змозі запобігти росту соціальної та етнічної напруженості, забезпечити продуктивну взаємодію людей з відмінними ціннісними орієнтаціями, культурними традиціями і способом життя.

У подальших дослідженнях перспективним є пошук та узагальнений аналіз ресурсів, здатних компенсувати можливості освітніх закладів у формуванні професійної культури та компетентності майбутнього спеціаліста, його духовно-морального виховання, спрямованого на становлення внутрішнього світу особистості, а також використання сучасних технологій навчання і виховання, посилення гуманістичної спрямованості змісту освіти і потенціалу соціально-культурної діяльності навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боротко Н. М. Педагог в пространствах современного воспитания/Н.М. Боротко. – Волгоград: Перемена, 2001. – 147 с.
2. Васильев О. Н. Социализация личности в условиях формирования информационного общества: Автореф. дисс. канд. филос. наук. / О. Н. Васильев. – Волгоград, 2000. – 21 с.
3. Дроздова Н. П. Активные методы обучения : учеб.-метод. пособие / Н. П. Дроздова, Е. Г. Ефимова, М. Ф. Колесников ; под общ. ред. Ф. И. Кайзера, Г. Г. Богомазова, З. А. Сабаева. – СПб. : СПбГУ, 2002. – 296 с.
4. Литвиненко Л. Л. Социокультурное пространство непрерывного образования/ Л.Л. Литвиненко // Известия вузов. Северо-Кавказский регион. Общественные науки. – 2003. – №4. – С. 65-69.
5. Сорокин П. Социальная стратификация и мобильность/ П. Сорокин // Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992. – 176 с.
6. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество/ П. Сорокин. – М., 1992. – 218 с.
7. Шишов С. Компетентный подход к образованию: прихоть или необходимость? / С. Шишов // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2002. – № 2. – С. 58 – 64.